

ਜਮਾਤ - ਸੱਤਵੀਂ

ਪਾਠ-1 ਵਣਜਾਰਾ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ (੪) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਲਈ ਵਣਜਾਰਾ ਕੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ?

ਉੱਤਰ- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਲਈ ਵਣਜਾਰਾ ਨਫਰਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ
ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ (੫) ਗੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਫਰਤ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੈ?

ਉੱਤਰ- ਗੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਫਰਤ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੇ ਹੱਸਣ, ਸੌਣ ਅਤੇ
ਰੋਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ
ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ (੬) ਏਕੇ ਬਾਰੇ ਕਵੀ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?

ਉੱਤਰ- ਕਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਕੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ
ਏਕਾ ਸਾਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ (੭) ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ?

ਉੱਤਰ- ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਧਰਮਾਂ, ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭੇਦ-ਬਾਵ ਭੂਲਾ
ਕੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮ-ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਮਿਲ-ਜੁਲ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ:

ਨਾ ਕੋਈ ਉੱਚ ਨਾ ਨੀਚ ਪਛਾਣੇ, ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਾਣੇ,
ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨੇ ਮੂਰਖ ਲੜਦੇ, ਲੜਦੇ ਨਹੀਂ ਸਿਆਣੇ।
ਏਕੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਏਕਾ ਸਾਨੂੰ ਪਿਆਰਾ।

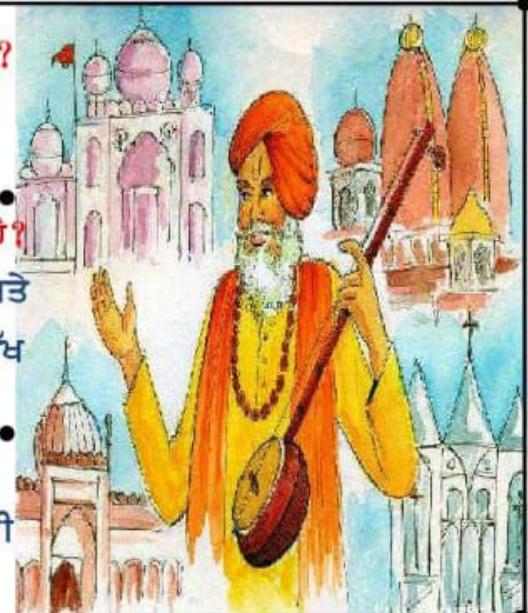
ਉਪਰੋਕਤ ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡਾ ਜਾਂ
ਛੋਟਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੰਨ ਕੇ ਮਿਲ-
ਜੁਲ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ
ਮੂਰਖ ਲੜਦੇ ਹਨ। ਏਕਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ
ਸਾਨੂੰ ਏਕਤਾ ਪਸੰਦ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਾਵਿ-ਸਤਰਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰੋ:

(ੴ) ਸੱਜੇ -ਖੱਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਡੱਡੇ; ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਚੱਲੋ,
ਸਾਂਝਾ ਰਸਤਾ, ਸਾਂਝੀ ਮੰਜ਼ਲ; ਉਸ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਮੱਲੋ।

(ਅ) ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੈ ਸਾਰੇ ਬੋਲੋ, ਭਾਰਤ ਸਾਨੂੰ ਪਿਆਰਾ,
ਬਸਤੀ-ਬਸਤੀ ਜੰਗਲ-ਜੰਗਲ ਗਾਊਂਦਾ ਹੈ ਵਣਜਾਰਾ।

**ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ
ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪ ਸਮਝਣਗੇ।**

ਤਿਆਰ ਕਰਤਾ:-

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ
ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਸਟਰ
ਸਰਕਾਰੀ ਮਿਡਲ
ਸਕੂਲ, ਦੇਧਨਾ
99886-43700